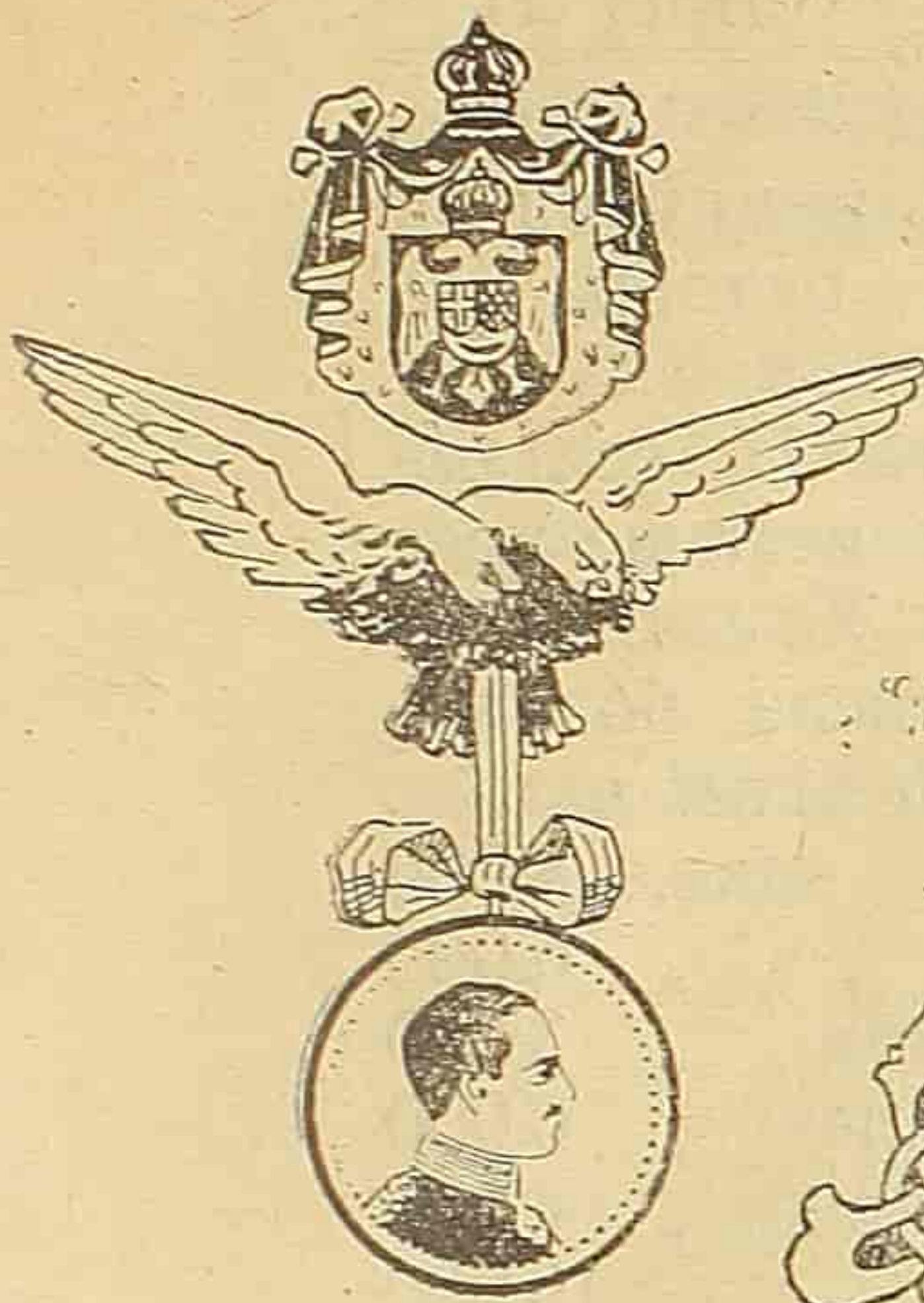
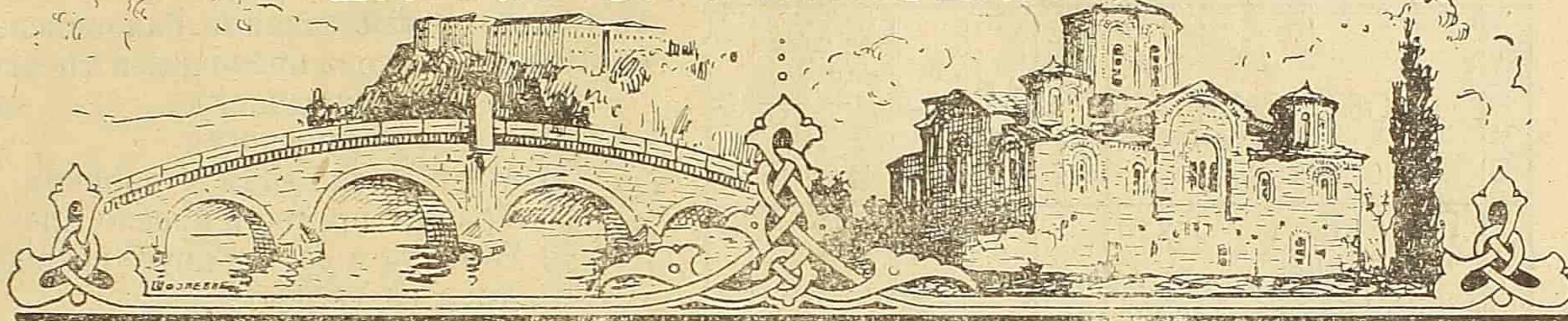

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

ВАРДАРСКЕ БАНОВИНЕ

23. АВГУСТА 1930. ГОД.
СУБОТА

БРОЈ 2 ДИНАРА

ГОДИНА I. Број 21.
СКОПЈЕ

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ излазе један пут недељно. Годишња претплата је 80, а за иностранство 140 динара. Огласи се примају по утврђеној тарифи. Рукописи, огласи и претплата се шаљу на адресу Банске Управе за Уредништво Службеног Листа.

Додатак бановинским чиновницима

Како је по специјалним законима, а после обнародовања уредбе о службеним односима, установљењу места и припадљностима службеника Вардарске бановине I Број 7838 од 31. марта 1930. године државним чиновницима I категорије из ресора Министарства Пољопривреде, Просвете, Грађевина, Социјалне Политике и Народнoг Здравља, Финансија и Трговине и Индустрије признато право на допатак на службу, то на основу §. 30. и §. 31. закона о банској управи, и аналогно пропису из тачке III. и IV. чл. 3. поменуте уредбе о службеним односима службеника Вардарске бановине

РЕШАВАМ:

1) да се чиновницима Вардарске бановине I категорије свију струка с обзиром на значај њихове службе одреди нарочити додатак на службу и то месечно:

за звање 1 групе	по	3.500	дин.
за звање 2 групе а)	по	3.100	"
за звање 2 групе	по	2.700	"
за звање 3 групе а)	по	2.120	"
за звање 3 групе	по	1.720	"
за звање 4 групе а)	по	1.320	"
за звање 4 групе	по	1.080	"
за звања 5 и 6 групе	по	920	"
за звања 7 и 8 групе	по	520	"
за приправнике	по	200	"

2) да се управитељима Нижих пољопривредних школа у Тетову, Битољу и Лесковцу, у колико ови имају квалификације, које се траже за директоре непотпуних гимназија по закону о средњим школама од 31. VIII. 1929, године ПБр. 19311, одреди додатак на службу у 1.080 динара: а предмет-

ним учитељима и учитељима вештина на истим школама додатк на службу у 520. динара месечно;

3) да се финансиским чиновницима II категорије одреди додатак на службу и то:

чиновницима I групе месечно по 600.— динара; чиновницима II групе по 450.— динара месечно, а чиновницима 3 групе по 300 динара месечно.

Додатак на службу по тачки 1., 2. и 3. овога решења припада и чиновницима Вардарске бановине, који су на расположењу.

Овај додатак на службу рачунаће се за пензију са 50% после 20, са 60% после 25, са 70% после 30, а 100% после 35 година, које је чиновник ефективно провео у бановинској служби.

Право на овај додатак на службу припада чиновницима преузетим од бивших обласних самоуправа почев од 1. априла 1930. год., а осталим од дана када приме дужност.

У колико за исплату овога додатка не би било у буџету Вардарске бановине за 1930/31 годину предвиђених кредита, начелник VII финансијског одељења ове краљевске банске управе, а по предлозима надлежних начелника одељења ове управе, учиниће сходан предлог за потребне вирмане.

К. I. Бр. 15003

16. августа 1930. године

Скопје

Заменик Бана

Помоћник.

Драг. Д. Тодс

Кретање заразних болести на територији Краљевске Банске Управе Вардарске Бановине

За време од 1. до 31. јула 1930. год.

Ред. број	ОБОЛЕЊА	Остало од пр изешт.	Нови слу-чајеви	Свега бо-ловало	Од свих случај.		Остаје
					оздр.	умрло	
1	Febris flava — жута грозница						
2	Variola vera — велике богиње		1	1			1
3	Typhus exanthemat — пегавац						
4	Typhus rekurens — повратни тифус						
5	Typhus abdominalis — трбушни тифус	41	37	78	26	9	43
6	Dysentheria — срдобоља	30	52	82	24	1	57
7	Scarlatina — скерлет	64	100	164	109	15	40
8	Diphtheria et Group — гушобоља	12	41	53	35	10	8
9	Encephaliti lethargica — дремалица						
10	Mening corebro spinalis epidemic, - заразно запал. мозга	2		2	2		
11	Pertussis — велики кашаљ						
12	Erysipelas — црвени ватар	15	22	37	20	2	15
13	Malleus — сакагија						
14	Tetanus — зли грч	2	2	4	2	1	1
15	Anthrax — прострел	1	5	6	3		3
16	Trachoma - трахом		1	1	1		
17	Lyssa (rabries) — беснило		5	5	5		

Из Одељења за Социјалну Политику и народно здравље у Скопљу VI Бр. 16885 од 12 августа 1930. године.

Огласи

Бановинска болница у Гиљану

Набавка животних намирница

Према донетом решењу управника болнице у Гиљану одржаће се 1 јавна усмена ли-

цитација за набавку животних намирница и осталих потреба за време од 1. октобра ове године до 1. јануара 1931. године.

Ова ће се лицитација држати 15. септембра 1930. године а у случају да иста не успе одржаће се II у скраћеном року 30 септембра 1930. год. у канцеларији бановинске болице од 10 до 12 часова пре подне и то овим редом:

- 1) Лебац у вредности дин. 8.000
- 2) Месо у вредности „ 6.000
- 3) Маст са поврћем и варивом „ 3.000
- 3) Кравље пресно и кисело млеко „ 6.000
- 5) Бакалук и остале друге потребе „ 4.000
- 6) Дрва за гориво „ 10.000

Из канцеларије Бановинске болнице Вардарске бановине Бр. 402 од 15 августа 1930. године у Гиљану. 1—3

Дечји Дом у Битољу

Набавка одела и инвентарских ствари

На дан 18. септембра 1930. године одржаће се у Дечјем дому, у Битољу, ул. Аристиде Бријана 116 у 11 час. прве усмене јавне лицитације за набавку одела и инвентарских ствари, и то:

1) 70 пари мушког и женског одеда са зимским капутима и капама, у вредности око 45.000 динара;

2) Инвентарске ствари: По 35 комада ножева, виљушача и лажица (кашика); 10 бокала емаљираних од по 2 л.; 10 пљувачница; 3 лонца од по 30 л. и 1 лонац од 15 л.; 2 шерпе од по 15 л.; 3 сипаће кашике велике; 19 лавора № 40; 6 кофа за воду од цинк плеха од по 15 л.; 20 лончета емаљираних од по 1/4 л.; 2 ком. сита; 60 тањира емаљираних малих; 1 жица за мешање; 1 ренде; 4 отирача за ноге од жице; 25 метара мушеме за столове; 4 стола за ручавање по мери; 8 клупа по мери; два огледала са дрвеним рамом 60x39; 2 зидне лампе и 15 сланика стаклених — све у вредности око 20.000 динара.

3) 200 пари чарапа.

Ако прва лицитација не буде успела било из којих разлога, друга одржаће се истим редом и на истом месту дана 29 септембра 1930. године.

Услови и све законске прописе заинтересована лица могу видети сваког дана у канцеларији поменутог дома.

Кауција се полаже пред комисијом пре лицитације (чл. 88. Зак. о држ. рачуноводству) и то до 10 часова.

Сваки лиферант има да поднесе комисији сва документа која се траже ст. 6. чл. 13 Правилника за извршење одредаба из одељка „Б — уговори и набавке“ закона о државном рачуноводству.

Из канцеларије Дечјег дома Вардарске бановине у Битољу бр. 687 од 16. августа 1930. године.

Бановинска Болница у Битољу**Набавка болничких потреба**

У економату Бановинске Болнице у Битољу на дан 12 септембра 1930 год. у 11 часова пре подне одржаће се ДРУГА усмена лицитација за набавку животних намирница, потрошног материјала и осталих ситних потреба за време од 1 октобра 1930 год. закључно до 31 децембра 1930 године и то овим редом:

1. За хлеб бели и црни на суму око	дин.	6.900
2. За месо на суму око	"	24.120
3. За бакалук на суму око	"	26.424
4. За поврће и зелен на суму око	"	2.350
5. За млеко и млечне произв. на суму	"	7.985
6. За мртвачке сандуке на суму	"	1.900
7. За разне ситне потребе око	"	3.505
		Свега дин. 73.184

Услове и све законске прописе заинтересована лица могу видети сваког дана у канцеларији економата Болнице.

Кауција се полаже пред комисијом на дан лицитације до 10 часова пре подне и то наши поданици 5%, а страни 10% од горе означене предрачунске суме.

Позивају се заинтересована лица да одређеног дана предстану Болничкој канцеларији до 10 часова пре подне. Собом имају донети сва документа, која се траже ст. 6. чл. 13. Правилника за извршење одредаба из одељка „В. — Уговори и набавке“ Закона о Држ. рачуноводству по прописаној форми.

Из канцеларије Бановинске Болнице у Битољу бр. 3.058 од 14.-VIII.1930. г. 1-3

Бановинска Болница у Битољу**Набавка челичне касе**

У економату Бановинске болнице у Битољу одржаће се на дан 24. септембра 1930 године у 11 часова пре подне прва офертална лицитација за набавку челичне касе, заштићене од ватре за ову болницу.

Предрачунска сума 11.000 динара.

Услове и све законске прописе заинтересована лица могу видети сваког дана у канцеларији економата болнице.

Кауција се полаже пре лицитације као и на дан лицитације до 10 часова пре подне на каси ове болнице.

Позивају се заинтересована лица да одређеног дана доставе своје понуне у прописно затвореним кофертима до 10 часова пре подне и истим приложе сва документа која се траже ст. 6 чл. 13 Правилника за извршење одредаба из одељка „Б“ Уговори и Набавке Закона о Државном Рачуноводству по прописној форми.

Из канцеларије Бановинске болнице у Битољу бр. 3150 од 17. августа 1930. године.

Нижа Пољопривредна школа у Тетову**Стечај**

За пријем приватних ученика у Нижу пољопривредну школу Вардарске бановине у Тетову.

Услови пријема за школску 1930/31 год.

1) Да није млађи од 14 ни старији од 18 година, што доказује крштеницом.

2) Да је свршио најмање основну школу са добрим успехом и то докаже школским сведочанством.

3) Да је здрав и телесно добро развијен за тежачке радове, што доказује лекарским уверењем.

4) Да је доброг владања, што доказује школским сведочанством ако непосредно из школе долази, а општинским уверењем о владању, ако је провео најмање годину дана ван школе.

5) Обавезу родитеља или старатеља, потврђену од надлежне општинске власти, да ће за издржавање ученика плаћати школи увек прописно унапред, онолику суму, коју Краљевска банска управа одреди.

6) За приватне ученике могу бити примљени и синови осталих сталежа, не само земљорадника.

Они који желе да буду примљени за приватне ученике, имају се јавити непосредно директору школе најдаље до 31 августа ове год.

Доцније пријаве неће се узимати у обзир.

Управа.

Бановинска болница у Гиљану**Набавка рубља**

Бановинска болница у Гиљану одржаће прву јавну усмену лицитацију за набавку разнога веша у вредности од динара 12.000.

Ова ће се лицитација одржати 28. августа од 10—12 часова пре подне, а услови ове лицитације могу се видети сваког радног дана у економату болнице.

Из канцеларије Бановинске болнице у Гиљану бр. 311. од 14. јула 1930, године. 3—3

О г л а с

Суд општине Владичино ханске о св. Јовану у дане 11, 12 и 13. септембра 1930 године одржаће Велики јесењи тродневни панађур на коме ће се продавати:

- 1) Све врсте стоке и сточарских производа;
- 2) Производи пољске и шумске привреде, храна људска и сточна, шумарски и пчеларски производи; домаће рукотворине и сви естали производи законом дозвољени.

Варошица Владичин хан има Жељезничку станицу, Поштанско и телеграфску станицу, довољан број гостионица за смештај путника

као и превозна сретства за робу, путеви су веома исправни.

Предње се објављује пословном и трговачком свету ради знања и посете овог панађура.

Из канцеларије Суда општине Владичино ханске, 9. августа 1930 године Бр. 6623 у Владичином хану. 1-1

Оглас

За наплату дуга од 90 (деведесет) наполеона у злату или у динарима по курсу на дан исплате; као и динара 1455 таксе и осталих трошкова колико је дужан Садула Али Ески бивши из Дебра, своје повериоцу Шаину Цамићу бившем из Дебра по извршном решењу Охридског Првостепеног Суда у Охриду Бр. 7738 од 23. јуна 1928. године, власт среза горњо-дебарског на дан 15. септембра 1930. године у или пред кафаном „Стара Србија“ у Дебру изло-

жиће јавној продаји доле описано непокретно имање дужника Садула и то:

1) Једну кућу мешовитог материјала на два спрат са 4 одељења, кујном и дућаном у улици „Краљевића Ђорђа“ и са истока до баште Зафира Исе из Дебра 10 метара; западно од улице „Краљевића Ђорђа“ 11 метара; северно до баште Зафира Исе из Дебра 10 метара; јужно до безимене улице 11 метара.

Описана непокретност процењена је 10.000 динара, а на истој не постоји других терета осим горе наведеног.

Лицитација почиње означеног дана тачно у 8 часова пре подне. Позивају се заинтересовани ради лицитације.

Из канцеларије Начелства среза горњо-дебарског у Дебру 8. августа 1930. године Бр. 8231.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

Учитељски течај ручног рада у Скопљу

У овдашњој Учитељској школи отворен је 6. јула ове године ручни течај за учитеље. Овај течај приређује Обласни Одбор Подмлатка Црвеног Крста уз субвенцију Кр. Бан. Управе и Главног Одбора Подмлатка Црвеног Крста. На течај се ради: моделовање, повезивање књига са картонашким послом, даље плетарство и столарство. За овај течај пријавило се 22 учитеља, 19 учитељица и 1 професор, свега 41 лице и то из Вардарске бановине 21. Зетске 6, Моравске 4, Дунавске 7 и Дринске бановине 3 учитеља.

Суделовачи су подељени на четири групе од којих свака ради једну врсту заната по 10 дана, тако да за четрдесет дана пређу све врсте послова. Поред тога на течају се изучава препарирање птица, а учитељице још и прављењем женских шешира.

Моделовање предаје г. Иван Поточњак, професор Учитељске школе, картонаштво Радомир Михаиловић, школски надзорник, плетарство Јордан Костић наставник вежбаонице и столарство Драгутин Кубичек, наставник мушке гимназије.

Суделозаче течаја увео је у рад на препарирање птица г. Др. Станко Караман, управник Јестаственичког музеја, а наставно г. Боривоје Алексић, учитељ. Прављење женских шешира показује госпођа Јелена Сандовићка, овдашња модискиња.

Овај течај је посетио Бан Вардарске Бановине г. Живојин Лазић, који је разгледао

сва одељења овога течаја и посматрао наше учитеље на самом раду. Том приликом он је одржао један поздравни говор у коме је очински упутио неколико топлих речи и савете нашим учитељима истакнувши нарочито врло значајну улогу учитељске делатности у народу на просветном, културном, економском, хигијенском, здравствениом и социјалном развоју нашег народа, а нарочито оног на селу. Г. Бан је изјавио жељу у томе говору да у што скоријем времену види поред сваке школе добро уређене школске вртове у којима ће се поучавати старији ученици из свију грана пољопривреде, воћарства, сточарства, живинарства, пчеларства као и свим корисним знањима из домаћинства. Тако исто он је подвукао жељу да се по нашим селима отворе течајеви за домаћице, на којима ће се поучавати наше жене и девојке свима корисним знањима из области писмености, хигијене дома и тела, шивењу, кувању као и свим оним знањима, која ће у што скоријем времену подићи наше село на више културни ниво.

Г. Бана је поздравио, у име присутних, г. Гајић учитељ, нагласивши да ће наши учитељи уложити сву енергију, вољу и љубав, како би одговорили позиву народног учитеља гајећи вазда љубав према државној и народној заједници, јер се само тако можемо најлепше одужити нашој Отаџбини, која од нас захтева преданост позиву коме смо се посветили, а тиме ћемо једино посведочити и нашу љубав и оданост према нашем витешком Краљу.

Управитељ течаја је г. Рад. Михајловић, школски надзорник, који улаже велику љубав и старање, како би курзисти пошли у своја места са појачаним искуствима живота. Ми се

надамо да ће за овим течајем следовати други, како би се што већи број наших учитеља оспособио да се наоружа и са тим врло корисним знањима, чиме ће користити колико лично себи, толико исто средини у којој делују као и нашој општој заједници.

Шта треба сваки човек да зна о маларији

И ако велики део нашега народа јако пати и често болује од маларије, постоји још увек велики број лица, који не знају шта је то маларија, како се преноси и на који начин може човек да се заштити од ове опаке болести?

Још многи верују да се маларија добија од незрелог воћа, нарочито од шљива или бостана. Они који живе у барским пределима, верују да се маларија добива директно од воде, а они пак који знају да маларију преноси комарац и да се овај леже у води, мисле да маларије има само тамо где постоје баруштине, мочваре и т. д. Још многи верују да се алкохолним пићима, а нарочито ракијом, човек може заштитити од маларије и зато није ретко видети насељенике у маларичним крајевима да пију ракију па чак и они која је дотле никада нису пили, па је дају и деци само да би се тобож сачували од маларије!

У циљу обавештења народа, шта је то маларија, како се преноси и на који се начин може човек од ње заштитити, намерни смо да иа овом месту а са неколико кратких чланчића, доставимо оно што је потребно о маларији сваки да зна.

1. Шта је то маларија?

Маларија, грозница или „треска“ како се овде најчешће назива, спада у најчешће и најраспространије болести на кугли земљиној. Примера ради навешћемо да у Индији само болује преко сто милиона становника годишње. Од европских земаља, после Грчке, ова је болест најчешћа и најраспрострањенија у нашој држави.

Ова болест проузрокована је од једне животињце, коју је први открио и видео Лавран, француски војни лекар 1880. године у Северној Африци. Паразит маларије живи и размножава се искључиво у човечијој крви, где напада и уништава црвена крвна телешца, чија је задаћа да примају у плућима кисеоник и да га разносе по целом организму, без чега живот не би могао да постоји. У црвеном крвном телешцу, паразит маларије расте и после свака 24, 48 или 72 часа, подели се на 12—25 младих паразита, који пошто се телешце распадне постају слободни и нападају нова до тада здрава телешца да у њима порасту и да се после 24,

48 или 72 часа поново поделе у исто толики број младих паразита и т. д.

У моменту када се паразит маларије дели а крвно зрнце у коме је паразит одрастао, распада, код човека наступа маларични напад. Обично маларични напад почиње јаком дрхтавицом, када вилице цвокоћу а цело се тресе од куда је у овим крајевима маларија и прозвата „треска“ а која обично траје пола сата. Још за време дрхтавице, температура човечјег тела почиње нагло да се пење и брзо доспе на 39, 40 па и 41 степен. Ова висока температура одржава се за време од неколико сати да постепено падне на нормалну. За време температуре, болесник осећа јаку главобољу, болове у крстима и мишићима, повраћа а кад када има и пролив. Маларични напад свршава се јаким презнојавањем од кога момента болесник осећа знатну олакшицу. После маларичног напада, болесник се осећа малаксао а бледоћа лица, која се јасно примећује код свих маларичара, последица је губитка великог броја крвних телешца, који дају нормално руменило човечијем лицу.

Код човека постоје три различите врсте маларије, које су обично познате по именом: *Терцијана*, *Квартана* и *Тропика*.

А) *Квартана* је једна од најређих и најлакших форми маларије. У нашој земљи једва да достиже 1% од свих оболења маларије а јавља се најчешће за време ладнијих месеца. Маларични напади код ове врсте маларије понављају се нормално после два дана паузе односно после свака 72 часа.

Б) *Терцијана* је једна од најчешћих и најраспрострањенијих врста маларије у Европи и може се казати да је једина врста маларије у северним крајевима Европе. Код ове врсте маларије, маларични напади понављају се нормално после паузе од једног дана односно идући напад настрпа после 48 сати. Терцијана је пролетња и летња врста маларије и може се рећи од марта до јула месеца једина врста маларије у нашим крајевима. У Јужној Србији а северно од Скопља, ова врста преставља 60—80% целокупног оболења од маларије. Обично доста лапа форма маларије код староседелаца, може кад када код дошљака и деце староседелаца да да врло тешке нападе па да чак проузрокује и смрт.

В) *Тропика*. Најраширенија врста маларије у јужним и тропским крајевима и на појединим местима скоро једина врста маларије. Идући од Скопља па на југ, тропика је заступљена са 60—80% целокупног оболења од маларије. У нашим крајевима ова врста маларије почиње да се јавља од половине месеца јула, достиже максимум у јесен, септембра или октобра месеца. Од октобра месеца почиње постепено падати да марта месеца уступи место терцијани.

Тропика је најтежа врста маларије и врло често може изненада да проузрокује смрт, на-

рочито код дошљака и деце староседеоца. Ова врста маларије одликује се од Терцијане и Квартане, што маларични напад врло често почиње без дрхтавице а кад када свршава се и без презнојавања. Температура обично код ове врсте маларије јача је и много дуже траје него ли код ове друге две врсте маларије. Маларични напади код тропике немају одређено време као код Терцијане и Квартане и врло често ова врста маларије може да симулира трбушни тифус и дијагноза болести једино је могућа на основу прегледа крви.

У Ј. Србији где постоје све три врсте маларије, мештани у јако зараженим крајевима, инфицирани су обично са две па чак и са све три врсте маларије. Исти људи боловаће обично с пролећа или у почетку лета од Терцијане а у јесени од Тропике. Ређе се дешава да се код истог болесника манифестују истовремено две врсте маларије, обично с пролећа и у почетку лета, паразит Терцијане потискује паразит Тропике, што се опет дешава обратно крајем лета или у јесен.

Маларија се у народу назива још и повратном грозницом, зато што се периодично понављају напади без да се човек понова зарази маларијом. Обично код једног старог маларичара, после једног напорног рада изненада појављује се маларични напад без икаквих претходних знакова. Терцијана се најчешће повраћа с пролећа код лица која су раније боловала од ове врсте, међутим тропика повраћа се обично крајем лета или у јесен.

Како максимум Терцијане случајно пада у доба шљива а тропике у доба бостана то народ још увек приписује шљивама или бостану узрок маларије, међутим ни једно ни друго немају никакве везе са маларијом.

Сва распаднута крвна телешца од маларичног паразита за време напада, скуљају се у слезину, која се после неколико напада јако повећа и код старих маларичара може да испуни целу трбушну дупљу и да мери до 5 кг. Од колике су опасности по човечији живот овако велике слезине, које сваког момента најмањим ударом могу да прсну и проузрокују унутрашње крволиптање, није потребно нарочито наглашавати. Исто тако, какве су штетне последице маларије на цео организам и његов развој, мислимо да су свакоме довољно познате, који је и најкраће време живео у маларичним крајевима.

У Бардарској Бановини, маларија је раширена скоро по свима местима и од које болује сваке године најмање 800.000 становника. Највише је заражена долина Вардара, затим Црне Реке и Брегалнице. Мниги мисле да је маларија у Јужној Србији везана за равнице, међутим у њеним брдским крајевима ова је много тежа и скоро исто тако раширена као у равници. И тако велешки, кривоаланачки и кратовски срез и ако брдски крајеви, спадају у најмаларичније крајеве Бардарске Бановине.

(Узрок маларије у брдским крајевима, објаснићемо у следећим чланцима).

— Наставиће се —

Беснило

Беснило је врло опака болест, коју проузрокује нарочита кужна клица. Беснило се најчешће јавља код пса, мачке, вука и других животиња. Ова се болест преноси уједом бесних животиња или пак додиром слузи из уста на ма и најмање рањаву кожу. Опаснији су уједи бесних животиња на горњој половини тела, као на глави, лицу и рукама, него на осталом делу тела.

Код бесног пса оболење се јавља са следећим знацима. После 3 до 6 недеља, од када се заразио, пас се јако измени; час је умиљат, час плашљив и немиран; не једе, гута дрво, сламу и пера од живине. После 1 до 3 дана лута свуда, промукло лаје, очи су му закрвављене и уједа кога стигне, даље не може да пије воду, јер добије грчеве у ждрелу; после 3 дана одузму му се задње ноге и смрт наступа после 5 или 6 дана. За све то време пас је заразан те и на 8 дана пре него што се појаве први знаци оболења.

Код човека болест се појави после уједа на 15 до 60 дана. Што је већа рана, и уз то ако је на лицу, болест се пре појави. Кужна клица проузрокује оболење централног живчаног система: мозга и кичмене мождине. После тога времена болесник се узнемири, иде без циља, лучи много пљувачке, добија грчеве при гутању и кад му се вода само поднесе; наступа тешко дисање, несвестица, дрхтање и за тим одузетост свих мишића. За лечење обрати се лекару, мада је лечење често безуспешно, јер се такви болесници јаве за лекарску помоћ тек онда, када је болест ухватила маха.

Предохрана. Бесну животињу треба убити одмах. Сумњиве држати везане најмање три месеца. Најпапетније је да се сви пси повежу и држе затворени чим се у неком селу појави бесан пас.

Човека кога је ујела бесна животиња, треба да се одмах јави лекару да му рану превие. Ово учинити истога часа, јер ће лечење бити теже, ако се остави да прође више времена. Таквог болесника лекар ће упутити на лечење у Хигијенски Завод у Скопљу или Пастеров завод у Нишу. Овде скрећемо пажњу да се беснило не може излечити никаквим другим лековима, а још мање бабским лекаријама или бајањем.

Препоручује се свима да потраже лекарске савете чим кога уједе какав пас, јер се врло често дешава да многи пропадну верујући да је такав пас здрав.

Спанаћ

Спанаћ је врло корисна биљка, јер садржи у себи доста гвожђа, а уз то је лако сварљив, те га треба често употребљавати као храну. Он тражи свежу и добро нађубрену земљу, и доста воде, нарочито јесењи спанаћ. Јесењи спанаћ треба сејати концем августа и у току месеца септембра. Спанаћ јако набуја ако је земља добро нађубрена, ако се чешће праши и довољно залива.

Како се кува домаћи сапун

Свака кућа потребује сапун и када га кува сама он је и јефтин и добар. Тај посао није тежак. Масти, лој, од којих се кува сапун, треба загрејати са водом, да би се растопиле. Ако има у њима нечистоће, она ће пасти на дно. Да би се од нечистоће одвојиле, преруче се у други суд. Масноћа се претвара у сапун када се у њу метне камена сода. На 5 кила масноће долази 1 кило камене соде. Сода се пре тога растопи у 2—3 литара топле воде. Тако растворена сода сипа се једним лончићем полако у врелу масноћу и стално меша. Када се види, да се масноћа претвара у сапунску масу, која изгледа зрнаста, узме се мало на ножу и проба међу прстима а и по мирису да лије већ кувана.

Кување траје док маса не постане сапунаста и док вода не уври. При крају се дода мало соли. Затим се сапун налије у калупе, или у какво сандуче, корито, лавор, који се претходно поквасе водом да се не би сапун залепио. Непотребна вода, ако се није испарила, остаје испод сапуна. Ова вода може се искористити за прање пода.

Ноћно мокрење — ноћничав

је честа појава код мале деце од 2 до 10 год. После прве године деца се навикну да не испуштају мокраћу без своје воље. Међутим деца, која су слабуњава и слабих живаца као слабоумна, честе без свог знања мокре ноћу у постељу. То је непријатно и нездраво и за дете и околину. Дете не треба тући и застрашавати га. Тиме се ништа не постиже. Оно није криво. Треба да се отклоне узроци. Храна да је биљна; пити што мање воде. Да избегавају сваки напор, дуго играње. Рано ложи. Пре спавања да дете мокри. Ноћу га будити ради мокрења. Постеља да је тврда. Покривач лак. Ноћна одећа широка и лака. Купање у топлој води и преливање хладном водом.

Југословенско поморство

Да би се упознали наши читаоци са нашом младом трговачком флотом, ми ћемо изнети неколико статистичких података, који најречиције говоре о напретку и полету наше морнарице.

У прошлој 1929 години саобраћало је на Јадрану и по осталим морима 164 пароброда, 10873 лађа са једрима и 111 лађа на једро и мотор и 268 моторних бродова. И према томе трговачка флота броји 11416 пароброда, моторних лађа, једрилица, бродова на једро и мотор.

Наша највећа пристаништа су Сплит, Дубровник, Сушак и Шибеник.

У току прошле године путовало је на нашим бродовима 1.444.715 путника.

ПОЗДРАВИ БАНУ БАРДАРСКЕ БАНОВИНЕ

Ваш поздрав изручен преко господина начелника среза жеглиговског дубоко је дирнуо наша омладинска срца и дао нам полет за остварење идеалних циљева нашег удружења у духу југославенске идеје.

Дозволите да Вам се овим путем најлепш захвалимо и изразимо уверење нашег дубоког поштовања.

Куманово.

За кумановску академску омладину
председник,
Божиновић.

Пажња нашим претплатницима

Молимо све наше претплатнике да нам у што краћем року времена измире сву дужну претплату, ради чега смо приложили уз 18 број службеног листа по један примерак чековног рачуна бр. 80.121. Истовремено скрећемо пажњу свима на члан 10 правилника о Службеном Листу, допуна I бр. 15233 од 9. августа, по коме се члану претплата ша-

ље унапред. Тако исто обраћа се пажња нашим претплатницима на члан 8 правилника о Службеном Листу Вардарске Бановине, како би се избегла излишна преписка са појединцима

Повластице на железницама

Министар Саобраћаја решио је да се до краја августа ове године продужи са издавањем легитимације пензионерима и чиновницима, пошто подвозне легитимације још нису готове. Према томе сви пензионери и чиновници имају се и на даље обраћати за легитимације надлештву код којег примају плату или пензију.

КЊИЖИЦА

ЗА НАПЛАТУ

ОПШТИНСКОГ ПРИРЕЗА

има на стоваришту

КЊИЖАРА

В. Димитријевића, Скопље

улица Краља Петра

ПО ЦЕНИ 3 ДИНАРА КОМАД. НА ВЕЋЕ КОЛИЧИНЕ 50% ПОПУСТ.

ВРАЊСКА БАЊА

сумпоровита алкално - солична хипертерма

Индицирана: код свих врсти хроничних оболења, зглавака, и мишића, пареза, парализа, неуролгија, плеуритида, оболења женских полних органа, анемија у блажијој мери и реконвалесценције после издржаних операција, ка и хроничних екцема и кожних болести, камена у бешици и бубрезима.

Каптажа топле минералне воде повећана на 250.000 лит., те је купање у чистој минералној води без икаквих страних примеса.

Каде и б. сени модерно уређени и поплочени порцуланским плочицама.

ДРЖАВНИ ХОТЕЛ

у вези са купатилима, потпуно реновиран и снабдевен најмодернијим намештајем и удобним конфором, као домаћом и страном кујном и добрим пићем. РАДИО и КЛАВИР ра расположење п. посетиоцима. Сопствени оркестар. Електрично осветлење. Сопствени телефон број 4.

Цене умерене. Отворен преко целе године, подесан за зимско лечење, јер ће у септембру бити готово централно грејање које се инсталира.